ReaderWorks

Standard

ÎNCEPEM

-instantaneu într-un act-

jucat pentru prima şi ultima oară la 12 septembrie 1909 de toată Compania „Davila”

I.L.Caragiale

CASETA TEHNICĂ

Editori:

Remus Cernea

remuscernea@xnet.ro

Gabriela Bagrinovschi

ella@topmail.ro

Cătălin Teniţă

noesis@xnet.ro

Corectură:

Adina Bolboceanu

© Societatea Culturală Noesis

Societatea Culturală Noesis

Tel: 240.53.80; 091.982.056

info@caragiale.net

www.caragiale.net

www.noesis.ro

PERSOANELE

DIRECTORUL
REGIZORUL
PROFESORUL
D-NA ALEXANDRESCU
D. BULFINSKY
D-NA GIURGEA
D-RA VOICULESCU
ARTISTUL
ARTISTA
SECRETARUL
TÂNĂRUL
DOAMNA
SUFLORUL
MACHAUER, frizerul
SERVITORUL

SCENA I

DIRECTORUL — REGIZORUL
PROFESORUL
COMPANIA ARTIŞTILOR
SUFLORUL
apoi FRIZERUL

(La ridicarea cortinei, forfoteala oamenilor de serviciu. Directorul intră pe o parte; regizorul pe alta)

DIRECTORUL
(agitat)
Nu şi-a terminat conferinţa d. profesor?

REGIZORUL
Aş!... are încă un teanc de note.

DIRECTORUL
Ne-am găsit beleaua cu d. profesor!

REGIZORUL
D-ta l-ai chemat să facă artiştilor o conferinţă despre piesa cu care debutăm.

DIRECTORUL
Ce era să fac, dragă... Dacă se vâră. *(oftând.)* Ei! tu eşti tânăr... nu cunoşti încă speţa asta: Epitropii şi ctitorii intelectualităţii române... *(se uită la ceas.)* Iacă, mai avem o jumătate de ceas, şi nu e nimic aşezat, nimeni nu-i gata.

UN SECRETAR
(intră cu o tavă plină de scrisori)

DIRECTORUL
(către secretar)
Bine dragă! am eu acuma vreme de corespondenţă? Lasă-mă-n pace...

SECRETARUL
Nu se poate, d-le director, vă rog: măcar câteva... urgente... aşteaptă răspuns la moment, sunt de la persoane foarte importante.

DIRECTORUL
A?

SECRETARUL
(dându-i o scrisoare)
De la un domn senator, *(alta)* de la un domn deputat, *(alta)* de la un domn secretar general, *(alta)* de la o damă venerabilă... *(altele)* vedeţi! vedeţi!

DIRECTORUL
Fie!... ia să vedem ce doreşte d-nu senator... *(deschide plicul.)* Să angajăm pe o tânără debutantă... *(aruncă scrisoarea, deschide alta.)* D. deputat?... altă debutantă... d. secretar general?... altă debutantă... Să vedem acuma doamna venerabilă... doi debutanţi. *(aruncă pe rând scrisorile, luând repede altele.)* Lojă în stânga... gratis; lojă în dreapta... gratis; două fotoliuri aproape de scenă... şapte galerii... gratis... Gratis! gratis!! gratis!!! *(aruncând scrisorile)* 'Aide, pleacă.

SECRETARUL
Citiţi-o şi p-asta.

DIRECTORUL
(citind)
„Domnule director, deoarece toate administraţiunile publice fără excepţiune au locuri gratuite şi permanente la teatru, vă rog să nu ne uitaţi.” *(vorbind.)* De la cine mai e şi asta ?

SECRETARUL

De la Muntele de pietate.

DIRECTORUL
Doamne fereşte. E ursuzluc[i]. Haide pleacă.

SECRETARUL
Dar răspunsurile? Aşteaptă răspunsurile.

DIRECTORUL
Ieşi. *(secretarul iese, către regizor.)* Sună, d-le! nu mai avem vreme de pierdut cu mofturi! Trebuie să începem. *(regizorul sună; apar artiştii; în mijlocul lor, Profesorul cu servieta la subţioară.)*

PROFESORUL
Da, doamnelor şi domnilor, precum am plăcerea să vă demonstrez de o oră şi jumătate, ştiinţa frumosului este tot aşa de exactă ca şi matematica. Precum când zic două plus două egal patru şi patru minus una egal trei, fac o afirmare care obligă pe orice subiect să-i dea fără rezervă confirmarea.

D-na ALEXANDRESCU
(cască cu mare zgomot) (Râsete)

PROFESORUL
Să mi se permită o mică digresiune. Nu voi să spun maliţiozităţi asupra acelor persoane care, din nenorocire, orele destinate repauzului nopturn şi le consumă în petreceri mai mult sau mai puţin pernicioase pentru sănătatea corpului şi a spiritului, fiindcă aici *(subliniind ironic, în pofida d-nei Alexandrescu)* după toate aparenţele, nu poate fi caz de bănuială... *(Alexandreasca, mutră.)* Sper însă că doamna care a căscat acum a treia oară...

D-na ALEXANDRESCU
(înţepată)
Ei ce? De trei ori... la fiecare jumătate de ceas o dată *(către camarazi)* ca doftoriile de insomnie...

(râsete.)

PROFESORUL
(o priveşte cu desconsiderare o clipă, apoi urmează)
Doamnelor şi domnilor, se înşeală cine crede că Estetica este un cuvânt pe care l-am avea moştenire de la filozofia antică. Nu! el este de dată relativ foarte recentă; e un cuvânt *forgé,* un cuvânt creat de celebrul filozof german Baumgarten, discipolul ilustrului Wolf, mort în 1762...

D-na ALEXANDRESCU
(stăpânindu-se să nu caşte)
Dumnezeu să-l ierte.

PROFESORUL
(fără să-i dea vreo atenţie)
E destul să spunem că Estetica este acea ramură a ştiinţelor înalte, care are de obiect vastul imperiu al Frumosului.

D-na ALEXANDRESCU
Nu mai pot! Trebuie să iau o doză. *(cască foarte zgomotas, râsete generale.)*

PROFESORUL
Ah! c'est trop[ii]!

D. BULFINSKY
D-nă Alexandrescu, este un bun şi frumos obicei străbun ca înainte de aşezarea într-o casă nouă, să chemăm un preot să ne facă o sfeştanie... Noi deschidem aci un templu muzelor profane! şi de aceea am chemat şi un sacerdot al artei şi al ştiinţei *(arată pe Profesor, care surâde, e măgulit)* să ne facă o conferinţă ca un fel de sfeştanie.

D-na ALEXANDRESCU

Ştiu, dar sfeştania ţine câteva minute, nu două ceasuri.

PROFESORUL
În fine.

TOŢI
A!

PROFESORUL
Estetica, fiind o ştiinţă exactă, arta nu poate fi lăsată pe mâna celor nepreparaţi ştiinţificeşte... Nu ştii dreptul, nu poţi fi avocat, ori magistrat; nu ştii medicina, nu o poţi exercita; nu ştii Estetica nu poţi profesa o artă. Arta are nevoie de controlul, de solicitudinea, de protecţia Statului...

DIRECTORUL
(reintră urmat de un frizer; arătând pe profesor)
Uite d-le! uite cap! uite ce-mi trebuie... *(Frizerul consideră şi studiază de aproape capul Profesorului.)*

PROFESORUL
(către frizer)
Pardon... *(către artişti.)* Încă două cuvinte şi termin. De aceea eu am fost totdeauna pentru monopolizarea artelor şi mai ales a teatrului de către stat... şi cum s-a schiţat un proiect de lege... Daţi-mi voie *(scoate din buzunar note)* să vă citesc articolele fundamentale. Art. întâi... *(toţi se uită la ceas.)*

DIRECTORUL
(foarte plictisit)
Domnule Profesor, mă iertaţi... e de prisos... Trebuie să-ncepem!

PROFESORUL

Înţeleg, dar în orice caz, ca să facă cineva artă îi trebuie...

DIRECTORUL
Îi trebuie... îi trebuie ceva despre care sunt sigur că ai uitat să pomeneşti în proiectul d-tale... îi trebuie... talent...

PROFESORUL
Talent, talent... Dar ce e talentul?

DIRECTORUL
Vai! d-le, eu nu ştiu acuma unde mi-e capul şi d-ta îmi ceri să-ţi fac definiţii filozofice...

PROFESORUL
Ba nu! Sunt curios să ştiu ce este după d-ta talentul.

DIRECTORUL
Îţi spui... Dar pe urmă, îmi dai drumul?... Talentul este un accident din naştere. Din fericire, e un accident rar. Ei! fiecare la locul său... mai avem cincisprezece minute. Începem! Începem!

SCENA II

CEI DE SUS — UN SERVITOR.— UN TÂNĂR AUTOR

SERVITORUL
(vrând să anunţe)
D-le director, este aici un tânăr autor.

TÂNĂRUL
(intră îmbrâncind pe servitor, poartă un ghiozdan greu de piele)
De prisos, amice, să mă anunţi...

DIRECTORUL
Na! altu acum!

TÂNĂRUL
(cu dezinvoltură către director şi ceilalţi)
Doamnelor şi domnilor, mă iertaţi că intru aşa sans façon![iii] într-un templu al Melpomenei şi al Taliei române, intru totdeauna ca la mine acasa.

DIRECTORUL
Uf!... Ce doreşte domnul ?

TÂNĂRUL
Mai întâi, d-le director, o scrisoare de la tanti!

DIRECTORUL
(distrat)
Tanti? care tanti?

TÂNĂRUL
Tanti Ema.

UN ARTIST
Tantiema! mă prinz că sunteţi autor dramatic!

TÂNĂRUL

(naiv)
De unde ştii?

ARTISTUL
Melpomena... Talia... Tantiema!

TÂNĂRUL
O cunoşti? Nu-i aşa că-i drăguţă?

ARTISTUL
Delicioasă!

DIRECTORUL
Pe doamna Parigoriu? se poate să nu o cunoaştem? *(deschide scrisoarea.)*

TÂNĂRUL
(zărind pe Profesor face o mişcare de plăcută surpriză, se duce la el şi cu multă căldură)
A! ilustrul meu profesor?

PROFESORUL
(încântat de revedere)
A! scumpul meu elev!
(Toţi se grupează împrejurul profesorului şi elevului, vorbind încet, pe când directorul citeşte scrisoarea.)

DIRECTORUL
„Mon cher directeur, vous savez combien la littérature roumaine m'intéresse... C'est ce qui m'engage à vous recommander chaleureusement notre neveu Virgile, un poete de grand talent que vous devez connaître dejă! Je suis sûre qu'il trouvera auprès de vous un accueil empresse. Comptez, je vous prie, mon cher directeur, sur l'affection de votre excellente amie..."[iv] A! da, mi-aduc aminte *(către tânăr)*. Da! d-ta eşti junele poet care ne-a citit astă-primăvară, la doamna Parigoriu, o comedie...

TÂNĂRUL
Da, d-le; dar afară de aceea mai am o piesă nouă.

DIRECTORUL
Încă una?

TÂNĂRUL
Da; o tragedie, şi în curând sfârşesc pe a treia.

DIRECTORUL
A treia ?

TÂNĂRUL
O dramă socială.

DIRECTORUL
Şi în câte acte, mă rog, este fiecare piesă a d-tale ?

TÂNĂRUL
Prima în 5, a doua în 6...

SUFLORUL
Mă prind că a treia e în 7.

TÂNĂRUL
(curios)
De unde ştii?

SUFLORUL
Ghici!

TÂNĂRUL
A! eu scriu foarte uşor. Daţi-mi voie să vă citesc.

DIRECTORUL
(distrat)
Mă iartă, un moment!... Machauer! *(arătând pe tânăr.)* Uite, d-le! uite cap! uite cap... Studiază-l

bine!... Uite-te bine! *(Frizerul studiază capul tânărului din faţă şi din spate cu atenţiune.)*

TÂNĂRUL
Daţi-mi voie să vă citesc.

DIRECTORUL
Mă rog, sunt lungi actele?

TÂNĂRUL
(scoate din ghiozdan un caiet gros)
Veţi vedea.

SUFLORUL
Dă-mi voie! asta e atribuţia mea, a suflerului. *(ia caietul; îl deschide.)* E scris mărunt.

TÂNĂRUL
A! eu scriu foarte mărunt.

SUFLORUL
(cântărind în mână caietul)
Trebuie să fie lungi actele. *(trece directorului caietul.)*

DIRECTORUL
(acelaşi joc)
Destul de lungi! *(trece unui artist caietul.)*

ARTISTUL
(acelaşi joc)
Foarte lungi! *(îl trece unei artiste.)*

ARTISTA
(acelaşi joc)
Grozav de lungi!

PROFESORUL
(care a observat jocul lor)

Ştiam că se cântăreşte hârtia brută; dar că se poate cunoaşte după greutatea hârtiei şi spiritul unei opere — nu ştiam... *(râde.)* Ei! lungi! dacă sunt frumoase...

D-şoara VOICULESCU
Tocmai dacă sunt frumoase.

TÂNĂRUL
Cum?

D-na GIURGEA
Mai bine să zică spectatorul: „Păcat că s-a isprăvit", decât: „Uf! nu se mai isprăveşte odată!"

DIRECTORUL
În sfârşit, să vedem. Vom hotărî un ceas când d. autor să ne citească tragedia d-sale, şi, dacă se va potrivi cu mijloacele, cu necesităţile noastre...

TÂNĂRUL
(nervos şi hotărât)
Trebuie să se potrivească!

DIRECTORUL
De ce numaidecât „trebuie"?

TÂNĂRUL
(tonul din ce în ce mai sus)
Fiindcă aveţi aci un teatru românesc; am aci două piese româneşti... trebuie să le primiţi!

PROFESORUL
Fireşte!

DIRECTORUL
Dacă ne convin!

TÂNĂRUL

Trebuie să vă convină. D-v. trebuie să-i încurajaţi pe tinerii literaţi români, nu să-i persecutaţi.

DIRECTORUL
Dar şi literaţii români trebuie să ne încurajeze, nu să ne persecute.

TÂNĂRUL
Cum, d-le ?

DIRECTORUL
Să ne dea piese scurte şi frumoase...

TÂNĂRUL
Înţeleg pretextele sub cari voiţi s-ascundeţi pornirea d-v. contr-a tot ce-i românesc.

DIRECTORUL
A! d-le! noi nu putem fi contra a tot ce e românesc, căci suntem aci în teatru românesc; dar nici nu putem admite că absolut tot ce-i românesc trebuie să fie bun. Să poate prea bine ca o piesă cât de românească să nu fie bună. Mi s-a întâmplat să văz vreo două-trei...

D-na ALEXANDRESCU
Numai atâtea?

TÂNĂRUL
(solemn)
D-le director, eu aci nu vorbesc numai în numele meu, vorbesc în numele unui principiu şi în numele unei întregi pleiade de talente, gata să pornească o formidabilă campanie dacă nu deschideţi largi porţile d-v. noilor producţiuni dramatice naţionale...

DIRECTORUL
Domnul meu! acela căruia noi gândim mai întâi de toate să-i deschidem porţile noastre largi, este

publicul. Şi d-ta nu ştii cât de exigent şi de dificil e publicul nostru. Ei! d-ta nu-l cunoşti ca noi. *(toţi dau din cap.)* Nu e aşa de zadarnică vorba că Bucureştii sunt un mic Paris al Orientului. *(se uită la ceas.)* Pentru Dumnezeu! mai sunt zece minute. Fiecare la locul său, domnilor!... Începem! Începem! *(se aude afară zgomot, un râs de femeie. Toţi ascultă.)*

SCENA III

CEI DE SUS — O DOAMNĂ ABRACADABRANTĂ intră râzând tare

DIRECTORUL
Dar asta! *(întâmpinând-o cu toţii.)* Cu cine avem onoare, doamnă?

DOAMNA
Cine sunt ce vă pasă. Mulţumiţi-vă a şti ce sunt. *(foarte volubil.)* Sunt o fiinţă foarte complexă! Capriţioasă şi statornică; impresionabilă ca un copil incult, blazată ca un filozof istovit, mahalagioaică şi aristocrată; aci primitivă, aci ultra-rafinată, iau în glumă împrejurările cele mai grave, şi sunt gravă faţă cu cine ştie ce nimicuri. Mă înnebunesc după evenimentele de senzaţie, vesele sau funebre, parade, accidente, crime, sinucideri, scandaluri... Ah! *(cu voluptate.)* Calomniile, cancanurile, scandalurile! Un scandal cât de puţin monstruos face pentru mine mai mult decât un sinistru cât de îngrozitor! îmi trebuiesc dimineaţa cum deschid ochii ştiri palpitante, dacă nu adevărate, măcar... altfel. Dezminţirea lor seara mă mâhneşte peste măsură şi nu mă pot mângâia decât a doua zi cu o născocire şi mai şi.

D-na ALEXANDRESCU
Ciudată persoană! parc-aş cunoaşte-o!

DOAMNA
Pedanţii mă nesocotesc, fiindcă le par uşuratecă, şarlatanii mă curtează, crezându-mă naivă; oamenii de merit mă respectă, ştiind că adesea judec foarte just. Modeştii mă lasă indiferentă, îndrăzneţii mă fascinează, bravii mă cuceresc. Am uneori momente de adâncă şi limpede conştiinţă, alteori îmi lipseşte cel mai elementar bun-simţ. Îmi place să protejez şi să persecut, şi tiranisesc mai

mult pe cei protejaţi decât pe cei persecutaţi. Da, îmi place să tiranisesc, căci am putere superlativă. *(Se opreşte deodată şi oftând adânc.)*

TOŢI
(o admiră)
A!

DOAMNA
A! şi cu toate astea, am şi eu o stăpână, o tirană, contra căreia peste putinţă să mă revolt, ale cărei capriţii, cât de absurde, sunt pentru mine sfinte porunci... De mi-ar porunci să umblu iarna în dril şi vara în blană; de mi-ar porunci să port un ciorap la gât şi cravate la picioare, să umblu acum ca un kanguroc *(joc),* pe urmă ca o căprioară *(iar joc),* trebuie să o ascult. Această crudă tirană a mea se cheamă...

TOŢI
Se cheamă?

DOAMNA
Moda!

TOŢI
Moda?

DOAMNA
(schimbând deodată tonul, foarte veselă, cu mult humor)
Da! Moda!... Uite ce mi-a poruncit să port. *(arată pălăria; către o artistă.)* Aşa-i că-i şic? Superbe, ma chére. *(către Profesor.)* N'est-ce pas, mon professeur?[v] *(făcând o mişcare, îl loveşte cu bordul pălăriei; el se retrage şi priveşte pălăria curios.)* Ce te uiţi? Ştiu că e prea mică... Nu mi-a gătit-o încă p-a de toamnă. *(către autor arătându-şi fundele de la pantofi.)* Uite! ce zici?... o porumbiţă moţată şi încălţată, n'est-ce pas, mon

cher? *(îl ciupeşte de bărbie.)* Aşa sunt eu. Astăzi voi sunteţi la modă, îmi placeţi şi vă îmbrăţişez cu drag, dar feriţi-vă de moda de mâine, o voi urma fără judecată şi fără regret. Astăzi îmi porunceşte să cânt un cântec favorit al ei... Dimineaţa, când mă deştept, peste zi, seara la culcare, trebuie să-l cânt! *(începe a fredona cântecul en vogue*[vii]*. Toţi împreună fac răspunsul, ea încântată către Profesor.)* Vezi că-l ştii! *(devine iar serioasă şi schimbând brusc tonul.)* Şi nu vă puteţi închipui câte griji mă zdrobesc şi ce plăcere pentru mine să le uit din când în când măcar câteva momente. De aceea îmi place cu deosebire muzica şi teatrul. A! teatrul!... Dar un teatru ca să-mi placă mie... *(cu mult avânt şi elevaţie crescândă)* trebuie să fie viu, cald, fierbinte! Să dogorească viaţă de aci până colo sus în fundul galeriei; actorii... când ies pe scenă, să fie nişte posedaţi; să aibă un demon în ei; prin ochi, prin sprâncene, prin gură, prin vârful degetelor, prin toţi porii, să scoaţă pe demonul acela şi să-l sufle asupra mea. O clipă să nu-l ierte pe spectator a-şi veni în fire, a-şi da seama de ce vor cu el: să-l ia repede, să-l zguduie, să-l ameţească, să-l farmece, să-l vrăjească[vii], mai ştiu eu cum să zic? Când or ieşi din teatru, nici doi ochi să nu fie uscaţi şi siguri: toţi să fie împăienjeniţi de emoţie, umezi de plâns ori de râs. *(aplauze unanime.)*

DIRECTORUL
Vom face, doamnă, din toată inima tot ce-i cu putinţă spre a vă da un teatru cum doriţi. Şi acum *(uitându-se la ceas şi hotărât)* să ne iertaţi d-v., dar trebuie să începem!

DOAMNA
(cu entuziasm)
Curaj, doamnelor şi domnilor, şi norocl Merg să vă ascult. *(Doamna porneşte spre fund.)*

DIRECTORUL
(oprind-o)
Cu pălăria asta?

DOAMNA
(râzând)
De hatârul d-v. am s-o scot. *(Toţi îi mulţumesc petrecând-o.)*

(Cortina)

---

[i] Nenoroc, ghinion

[ii] A! este prea mult!

[iii] Fără protocol.

[iv] "Scumpe director, ştiţi cât mă interesează literatura română…Asta mă îndeamnă să vă recomand călduros pe nepotul nostru Virgil, poet de mare talent, care vă este de altfel cunoscut. Sunt sigură că el va găsi la dvs. o primire binevoitoare. Contaţi, vă rog, scumpe director, pe afecţiunea excelentei dvs. amice…"

[v] Superbă, draga mea… Nu e aşa, profesore?

[vi] La modă

[vii] În manuscris şi în revistă „să-l aiurească" în loc de „să-l vrăjească", lecţiune nouă, pe care autorul a comunicat-o într-o scrisoare de la Berlin lui Al. Davila (scrisoarea a trecut apoi în mâinile viitorului societar al Teatrului Naţional, C. Stăncescu, pe atunci secretarul Teatrului Comedia), cu rugămintea să introducă modificarea în text.

cuprins

ÎNCEPEM

Caseta tehnică

PERSOANELE

*** * ***

Table of Contents

ÎNCEPEM 1
Caseta tehnică 5
PERSOANELE 6
* * * 7